



PRESSENS  
FAGLIGE UTVALG

## PFU-SAK NR. 197/17

**KLAGER:** Risenga AS ved Steinar Stenvaag  
**PUBLIKASJON:** Budstikka  
**PUBLISERINGSDATO:** 01.-05., 08., 16.-17., 19., 24., 30.08., og 13.09.2017  
**STOFFOMRÅDE:** Næringsliv/barnehage  
**SJANGER:** Nyhet/mening  
**SØKERSTIKKORD:** Kildekritikk og kontroll av opplysninger, tittelbruk, samtidig imøtegåelse, tilsvaretsrett, rette feil  
**REGISTRERT:** 01.09.2017  
**BEHANDLET I PFU:** 22.03.2018  
**BEHANDLINGSTID:** 202 dager  
**KLAGEGRUPPE:** Bedrift  
**PFU-KONKLUSJON:**  
**HENVISNING VVPL.:**  
**OMTALE/ANONYM.:**  
**MERKNADER:**

### SAMMENDRAG:

Budstikka publiserte **tirsdag 1. august 2017** et førstesideoppslag om Risenga barnehage. Stikk- og hovedtittelen var: «**Barnehage beordret til å redusere antall barn**» «**Foreldre varslet om øko-trøbbel**». I oppslaget var en forelder avbildet ved barnehageporten, og i bildeteksten sto det:

«Foreldrerepresentanten Elin Skrede fant ut at Risenga Barnehage ga sine eiere millionlån, men ikke hadde råd til å utbedre det hun mener er sikkerhetsmangler i barnehagen.»

Av oppslaget fremgikk det også at barnehagen tidligere hadde hatt for mange barn i forhold til arealet.

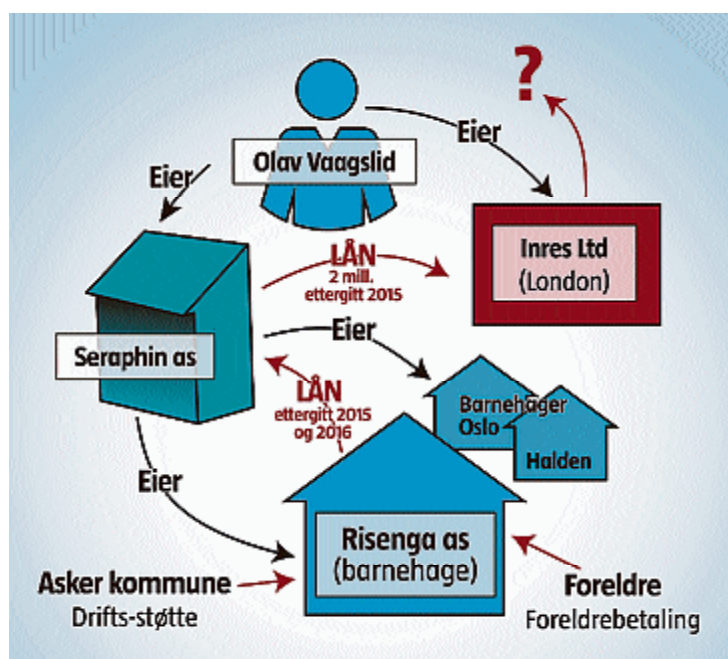
Nyhetsartikkelen inni avisa hadde titlene «**Kommunen beordret redusert inntak av barn**» og «**Varslet om barnehageproblemer**», og i brødteksten sto det:

«Mens eierne av private Risenga barnehage i Asker ga seg selv rentefrie millionlån uten sikring, gjeld som senere ble slettet, reagerte foreldrene [på] økonomien i barnehagen. – Hver minste nødvendige utbedring [har] vært en kamp. Selv viktige ting som trappegrender har ikke blitt byttet ut før foreldrene har mast. (...) Det er små og dårlige innefasiliteter, forteller foreldrerepresentant Elin Skrede. For små, skulle det vise seg. (...) 28. juni i år [fikk] barnehagen ordre om å redusere inntaket av barn av Asker kommune.»

Videre uttalte Olav Vaagslid, eier av barnehagen, at han ikke var klar over at arealet var for lite, og at dette ble rettet opp umiddelbart. Han ble også referert på at barnehagens økonomi er dårlig, grunnet store driftskostnader. Derpå het det:

**«Men barnehagen har blant annet hatt råd til å yte millionlån – og senere frafalle krav – til eierens selskap.»**

Selskapsstrukturen som Risenga barnehage AS er en del av, ble i artikkelen presentert gjennom følgende illustrasjon og bildetekst:



«Barnehage-system: Svarte linjer viser eierforhold, røde linjer viser eksempler på pengestrømmer.»

Under mellomtittelen «Etterga milliongjeld» ble pengestrømmer mellom de ulike selskapene, som alle eies av Vaagslid, omtalt. Avisen skrev:

**«Risenga Barnehage er én av tre barnehager som eies og drives av Oslo-selskapet Seraphin as. (...) Ifølge regnskapene er de tre barnehagene og eierselskapene tett vevd sammen.»**

Videre ble det vist til et eksempel på den tette sammenvevingen; at eierselskapet Seraphin AS tok opp et lån i barnehageselskapet, og at Seraphin videre lånte ut penger til det engelskregistrerte selskapet (se illustrasjonen over). Barnehagen skal senere (i 2015) ha skrevet ned gjelden til eierselskapet, **«tilsynelatende uten å ha fått penger»**. Det fremkom også at regnskapene i både eierselskap og barnehageselskap var utstyrt **«med kritiske merknader fra revisor»**.

I en sideartikkel med tittelen «- Ingen penger borte i regnskapet» avviste Vaagslid, via advokat Steinar Stenvaag, at barnehagen avskrev gjelden til Seraphin. Advokaten sa at lånet er nedbetalt over flere år, og at lånet fra Seraphin til Inres Ltd **«ble brukt til å anskaffe et kurscenter for å utvikle og sikre kvalifikasjonene»** til barnehageansatte. I samme underartikkel anførte Budstikka for øvrig at det var et misforhold mellom **«andre driftsutgifter»** i barnehagens revisorgodkjente regnskap, og detaljopplysninger som barnehagen hadde gitt til Asker kommune om det aktuelle året. Videre het det:

«Differansen tilsvarer [...] samme sum som lånet til eierselskapet ble redusert med i samme regnskap.»

Neste dag, **onsdag 2. august 2017**, publiserte **Budstikka** et nytt førstesideoppslag med stikkittelen «**Barnehage solgt – både ny og gammel eier sendte regning**» og hovedtittelen «**Avkrevd dobbel husleie**». Oppslaget var illustrert med et bilde av barnehagen, og i bildeteksten sto det:

«**Fra 2014-2015 snudde økonomien i Risenga barnehage fra overskudd til millionunderskudd. Viktigste årsak: Barnehagen ble avkrevd husleie både av tidligere eier og ny eier av barnehagelokalene i Asker. Samtidig.**»

Av nyhetsartikkelen inni avisen fremgikk det at barnehagelokalene ble solgt fra barnehagens eierselskap til et eksternt eiendomsselskap. Videre het det:

«[E]ier i Seraphin as, Olav Vaagslid, bekrefter at selskapet mottok 180.000 kroner i husleie i 2015 etter at bygningen var solgt [...]. Hva 'husleien' var vederlag for, er uklart. Vaagslid og hans advokat [...] har gitt ulike forklaringer [...]:  
- Det er et gammelt bygg med behov for mye vedlikehold, forklarer Olav Vaagslid.

Vedlikehold og reparasjoner av bygningene er belastet barnehagen direkte i tillegg til husleie, ifølge rapporten til kommunen. Olav Vaagslid har beskrevet 'husleien' som bidrag til nytt ventilasjonsanlegg, selv om faste tekniske installasjoner inngikk i salgssummen da Seraphin as solgte eiendommen. I går forklarte advokat Steenvaag at 'husleien' dekker administrative kostnader og kursing av ansatte, som Seraphin utfører for Risenga as. Innkjøp av 'fremmedtjenester' er også egen post i regnskapsrapporten.»

Millionlånet som ble omtalt dagen i forveien, ble også kort nevnt, og under brødteksten ble det henvist til et innlegg lenger bak i avisen fra omtalte barnehageeier.

Nevnte innlegg (**2. august**), med tittelen «**Ensidig og unyansert om Risenga barnehage**», var et tilsvarende fra Vaagslid på Budstikkas oppslag om millionlån og ettergitt gjeld. Vaagslid understreket at samtidig som Risenga barnehage har lånt ut penger til eierselskapet, har Risenga en gjeld til konsernet som er større. Avslutningsvis skrev han:

«**Personlig hadde jeg heller trodd at avisen skulle ha laget et oppslag om min lønn i 2015. Da solgte nemlig morselskapet selve eiendommen Risenga, og jeg tok ut gevinst på 4 millioner som lønn [...]. Jeg trengte pengene til å finansiere egen bolig etter et samlivsbrudd. Dette var en investeringsgevinst på linje med alle andre som har kjøpt eiendom. Men det har altså ikke noe med barnehagedriften å gjøre. Min lønn fra Risenga, som styre- og arbeidsleder, har i snitt vært kr 226 000 for årene 2013-2016. Jeg tror min innsats forsvarer en slik lønn.**»

**Torsdag 3. august 2017** publiserte **Budstikka** en artikkel med tittelen «**Drøyer med tilsyn**», der det fremgikk at Asker kommune ikke har tatt stilling til om den skal opprette tilsynssak mot barnehagen. I brødteksten ble det på ny oppgitt at barnehageeieren har «**bevilget – og tapsført – lån til seg selv**», og at barnehagen betalte to husleier. I oppslaget uttalte politikere fra venstresiden seg kritisk om norsk barnehagesystem i lys av oppslagene om Risenga.

**Fredag 4. august 2017** fulgte **Budstikka** opp saken i en lederartikkel med tittelen «Når det varsles om dårlig råd». Her rekapitulerte avisa dekningen av saken om Risenga barnehage:

«Foreldrene til barnehagebarna fikk fra vinteren 2015 forklart at barnehagen hadde 'dårlig råd'. Derfor ble det eksempelvis vanskelig å få utbedret sikringsutstyr. Det ble tatt inn for mange barn, hvilket øker inntektene [...] Foreldrenes historie [...] viser hvordan det udiskutabelt går ut over barns hverdag hvis offentlige driftstilskudd og foreldrebetaling [...] tas ut og brukes andre steder [...] Innlegget [Vaagslid] sendte Budstikka tirsdag, avsluttes slik: 'Jeg trengte pengene til å finansiere egen bolig (...) Jeg tror min innsats forsvarer en slik lønn'. Dette som forklaring på hvorfor han i 2015 solgte bygget barnehagen drives i og så ifølge seg selv tok ut 'gevinst' på 4 millioner kroner definert som 'lønn' i et selskap som ender med negativ egenkapital. Selv om eierselskapet økte sine inntekter på barnehagens bekostning gjennom økt husleie. Budstikka kunne kaste litt mer lys over hvorfor barnehagen brått fikk 'dårlig råd': Barnehagen betalte i 2015 dobbel husleie med sine offentlige og foreldreinnbetalte midler: både til tidligere huseier Olav Vaagslid og ny huseier. Barnehageeierens innlegg kan vanskelig leses på annen måte enn at han rett og slett mente at han fortjente mer penger.»

Under lederen fulgte en henvisning: «*Se også debattinnlegg side 18.*»

På debattsidene det ble henvist til, hadde barnehageeieren et nytt innlegg (tilsvar) med tittelen «**Risenga barnehage**». Innlegget var et svar på Budstikkas oppslag om «dobbelt husleie» (2. august). Barnehageeieren forklarte at det var et kvalitetsmessig løft av barnehagestaben, og ikke økt husleie, som var den sentrale årsaken til barnehagens underskudd i 2015. Videre anførte eieren at Budstikkas fremstilling av barnehagens økte husleieutgifter, var misvisende. Vaagslid innvendte at Budstikka ikke har grunnlag for å omtale misfornøyde «foreldre» i flertall.

**Lørdag 5. august** publiserte **Budstikka** enda en nyhetsartikkel om Risenga barnehage. Tittelen var «**Matpenger forduftet**», og i bildeteksten sto det:

«Foreldres innbetalinger til mat i barnehagen ble ikke opplyst i regnskapene for Risenga barnehage, selv om myndighetene etterlyser denne informasjonen. Kostnadene til mat ble derimot oppgitt.»

I brødteksten het det:

«I 2015 hadde barnehagen inntekter som ikke fremgår av regnskap avgitt til offentlige myndigheter. Ikke-kommunale barnehager skal oppgi resultatregnskapet på eget skjema fra Utdanningsdirektoratet. Regnskapet går også til kommunen. I dette regnskapet skal barnehagen blant annet oppgi hvor mye foreldrene har betalt for kost og hvor mye barnehagen har brukt på kost. I årene 2011–2014 oppga barnehagen slike inntekter som kom i tillegg til foreldrebetalingen. I 2015 sto denne rubrikken tom. [...] Dersom barnehagen var fullt belagt hele året, slik barnehageeier [...] har opplyst, dreier det seg om inntekter på rundt 90.000 kroner som myndighetene ville ha opplyst.»

Barnehageeierens advokat begrunnet i artikkelen dette med at kostpengene var bakt inn i oppholdsbetalingen, slik at foreldrene skulle slippe å forholde seg til to fakturaer i måneden. I artikkelen skrev Budstikka:

**«Men beløpet på fakturaen til foreldrene var lik maksprisen for barnehageopphold i 2015; 2.580 kroner, og inneholdt ikke noe tillegg for kost. Ifølge barnehagens vedtekter kommer kostpenger i tillegg til maksprisen.»**

Advokaten stilte seg i artikkelen uforstående til fakturaen Budstikka viste til, og sa at det må dreie seg om en arbeidsulykke eller subsidiering. Videre anførte advokaten at det ikke er noe krav om å spesifisere innbetalte matpenger i rapporten til myndighetene, og at det var regnskapsførerens valg å opplyse om inntektene under ett.

Oppslaget **lørdag 5. august** inneholdt også en kommentarartikkel med tittelen **«Derfor må kommunen lete frem lupen»**. Budstikkas redaksjonssjef skrev her:

**«Samlivsbrudd hos barnehagegründer Olav Vaagslid utløste tilsynelatende en omfattende pengeflytting i barnehagesystemet i 2015. Snaut 4 millioner kroner ble tatt ut som lønn i hans selskap Seraphin as – som eier barnehagen. Denne og andre transaksjoner endte med at Seraphin gikk med 1,4 millioner kroner i underskudd og Risenga barnehage 1,1 millioner kroner i underskudd. Hva skjedde i 2015 i og rundt Risenga barnehage? Barnehagebygget ble solgt i januar. Ny eier kunne innkassere husleie som lå 20 prosent over hva barnehagen hadde betalt mens Seraphin as var eier. Men mer oppsiktsvekkende var at barnehagen *i tillegg* måtte betale 180.000 kroner i husleie til Seraphin as – selskapet som ikke lenger var huseier. [...] Vaagslid har denne uken forklart at ‘disse pengene ble brukt til ulike tilskudd til Risenga; radonmåling, utskifting av gulv, tilskudd til ventilasjonsanlegg – akutte behov som måtte dekkes’ samt administrasjonskostnader. Merkelig tungvint? Risenga Barnehage as og Seraphin as er to selskaper. [...] Penger ut i ett selskap skal føres som inn i det andre. Dokumentasjon skal forefinnes i begge. Når regnskapet føres grupperes ulike utgifter og inntekter etter tema. Dette er grunnleggende regnskapsregler som Risenga barnehage har fulgt. I en spesifisert regnskapsrapport til kommunen og Utdanningsdirektoratet fremgår det at barnehagen har kjøpt tjenester som Vaagslid snakker om for over 300.000 kroner. Men *i tillegg* er altså barnehagen belastet for 180.000 kroner i husleie til tidligere huseier Seraphin og Olav Vaagslid. Hva var motytelsen? Opererte barnehagen og Seraphin med to systemer for utveksling av tjenester? Ett med bilag og ett der kjøp av tjenestene ble summert og kalt ‘husleie’? Eller var husleien i realiteten en gave til Seraphin as i ett år hvor eieren trengte noen millioner for å finansiere privat boligkjøp? En gave som kunne veie opp for tapet Seraphin tok da selskapet avskrev et lån på drøyt 2 millioner kroner til et annet av Olav Vaagslids selskaper? Vaagslid har i et debattinnlegg sagt han fortjener lønnsuttaket, og at disposisjonene holder vann. Kommunens oppgave som tilsynsmyndighet er å finne ut om økonomiske bidrag er kommet barna til gode.»**

**Tirsdag 8. august** svarte Olav Vaagslid på kritikken gjennom et debattinnlegg med tittelen **«Feil på feil på feil fra Budstikka»**. Han skrev at Budstikkas fremstilling av kritiske barnehageforeldre i flertall er misvisende, da det ifølge ham er snakk om én forelder som **«står ganske så alene med sine klager»**. Han kritiserte også Budstikka:

**«Ikke en eneste gang har barnehagen fått tilgang til å skrive eget tilsvarende på synkron plassering i avisen, og å bli sitert ordentlig har vi gitt opp håpet om. Tilsvaret gjemmes bort så godt Budstikka klarer, på siste debattsida bak i avisen.»**

Vaagslid anførte også at Budstikka har fordreid hans uttalelse om hva han selv mener at han har fortjent av lønn. Videre gjentok Vaagslid at 507 000 kr av de 630 000 kr som barnehagen hadde betalt morselskapet i «husleie», er tilbakeført for å dekke vedlikeholdsarbeid. Videre:

**«Alt i alt betales det dermed en samlet husleie på 450.000 kroner for en romslig 'enebolig' i Asker sentrum med mange offentlige pålegg og stort slitasjepress - pluss et stort uteområde for lek og aktiviteter.»**

Samme dag (**8. august**), på samme debattsiden, publiserte Budstikka for øvrig et innlegg fra lederen for Risenga barnehages samarbeidsutvalg. Tittelen var «**Risenga barnehage**». Innledningsvis roste utvalgslederen de barnehageansatte og barnehagen generelt. Videre skrev hun at utvalget har vært bekymret for barnehagens økonomi. Foreldrerepresentanten beskrev så det hun har opplevd som en lite tilfredsstillende dialog med eieren, og hun viste til at samarbeidsutvalget derfor sendte en bekymringsmelding til kommunen.

**Torsdag 10. august** publiserte **Budstikka** et innlegg fra en SV-politiker som, med utgangspunkt i dekingen av Risenga barnehage, retter kritikk mot Asker kommune.

**Onsdag 16. august** publiserte **Budstikka** en artikkel der flere politiske partier ga uttrykk for at kommunen bør følge opp saken med Risenga barnehage. Det ble vist til at barnehageeieren har ytt og ettergitt lån til eget utenlandsk selskap, og at barnehagen har betalt dobbel husleie.

Dagen etter, **torsdag 17. august**, opplyste **Budstikka** at en prosess som, sannsynligvis, ville lede til opprettelsen av en tilsynssak mot Risenga barnehage, var igangsatt i Asker kommune.

**Lørdag 19. august** fikk advokat og styrerådgiver i Risenga barnehage, Steinar Stenvaag, nok et innlegg på trykk. I innlegget oppfordret han kommunen til å gjennomføre tilsynet raskt for å rydde usikkerheten av veien. Han stilte også igjen spørsmål ved hvor representative de to kritiske foreldrene er, og anførte at de «**sentrale variabler i driften viser at Risenga barnehage er helt på linje med kommunens egne barnehager**».

**Torsdag 24. august** publiserte **Budstikka** en nyhetsartikkel med stikkittelen «**Asker kommune setter revisorer og jurister på mange års barnehageregnskap**» og hovedtittelen «**Forfølger pengebruk**». De foregående ukenes omtale av ettergitte lån, dobbel husleie og manglende rapportering av matpenger ble kort gjengitt, og det ble opplyst at barnehageeieren avviser å ha gjort noe som er i strid med barnehageloven. Barnehageeierens advokat ble også sitert. Han ønsket undersøkelsene velkommen, men gjentok ønsket om rask fremdrift.

**Onsdag 30. august** skrev **Budstikka** i et førstesideoppslag: «**Her havnet barnehagens penger**». I henvisningsteksten sto det:

**«Barnehageeier Olav Vaagslid kjøpte hytte i Hemsedal med millionlån fra selskapet bak Risenga barnehage i Asker - et selskap han selv eier. Hytta brant ned under ombygging. Nå er branntomten overført til barnehageselskapet- mot vederlag på 1,2 millioner kroner.»**

I bildeteksten på førstesiden het det:

«Her er barnehagens kurscenter: I 2006 kjøpte Olav Vaagslid denne eiendommen på Mørekvam i Hemsedal. Han sier eiendommen skulle brukes som kurscenter. Etter at kommunen påpekte byggearbeider som ikke var omsøkt, brant hytta ned.»

Selve nyhetsartikkelen inni avisa hadde tittelen «Barnehagepenger til hytte» og stikkittelen «Tok opp usikret millionlån i eget barnehageselskap, kjøpte fritidsbolig i Hemsedal – 'kurscenter' endte som branntomt». I brødteksten fremkom det:

«Vaagslid finansierte kjøpet med et lån, tatt opp i et annet av hans selskaper – selskapet som eide og drev Risenga Barnehage i Asker og to andre barnehager. Det usikrede lånet på 2 millioner kroner tilsvarer halvparten av hva Asker kommune overførte av tilskudd til drift av Risenga i 2006.  
– De to millionene ble brukt til å anskaffe et kurscenter i Grønlia for å utvikle og sikre kvalifikasjonene hos personalet i Risenga og andre barnehager, skrev Vaagslids advokat Steinar Stenvaag til Budstikka tidligere i sommer.»

Videre fremgikk det at hytta ble utvidet i strid med Hemsedal kommunes tillatelser, og at hytta så brant ned halvannen måned etter at kommunens avdelingsingeniør etterlyste opplysninger og målsatte tegninger. Deretter het det:

«Om det ble en forsikringsutbetaling etter brannen, gikk ikke det til nedbetaling av millionlånet i Vaagslids barnehageselskap. Av regnskapene fremgår at hverken renter eller avdrag ble betalt frem til 2015. Da ble lånet bokført som tapt. Årsak: Vaagslids utenlandske selskap hadde ikke ført lånet inn i regnskapene eller stilt sikkerhet. Men tapsføringen av millionlånet skulle ikke bli slutten på historien for barnehageselskapet: 26. juli i fjor overtok Vaagslids barnehageselskap som offisiell eier av en ubebygde fritidseiendom i Hemsedal, etter Vaagslids utenlandske selskap. Mot et vederlag på 1,2 millioner kroner, ifølge Eiendomsregisteret.»

Følgende faktaboks inngikk også i publiseringen:

#### «Hyttas vandring gjennom selskapene

■ *Seraphin Ltd* kjøper en hytte i Hemsedal våren 2006.  
Styreleder: Olav Vaagslid.

■ *Småkryp Pedagogiske Tjenester AS* yter lån til hyttekjøpet. Styreleder og eier: Olav Vaagslid.

■ Småkryp-systemet deles i to nivåer:  
– *Seraphin AS* overtar barnehageeiendommene og lånet til Hemsedaleiendommen.  
Styreleder og eier: Olav Vaagslid

– Risenga AS og andre driftsselskaper for hver barnehage opprettes. Leier lokaler, kjøper tjenester og eies av *Seraphin AS*. Styreleder: Vaagslid.

■ *Seraphin Ltd* legges ned ved årsskiftet 2012–13. *Inres Ltd* overtar lånet til Hemsedal-eiendommen.  
Styreleder: Olav Vaagslid

■ Hemsedal-hytta skjøtes ikke over på ny eier før i 2016, og da til *Seraphin AS*.»

I en sideartikkel med tittelen «'Vås', 'tøys', 'fordreining'» viste Budstikka til noe av det Vaagslid og hans advokat hadde sagt tidligere i forbindelse med den kritiske omtalen:

«Barnehageloven sier at 'Offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode'. Det tolker Vaagslid slik:

'De barnehagene som eierne driver, er i et konsern. Det innebærer at de kan hjelpe hverandre økonomisk'. 'Avisen har hatt tilgang til alle regnskaper, og har oppdaget at Risenga har lånt ut noe over en million kroner til eieren. Men avisen

klarer pussig nok ikke å se at Risenga samtidig har en gjeld til konsernet på to millioner. Det står riktignok oppført i regnskapet som 'udekket underskudd'.

Selv tok Vaagslid ut 4 millioner kroner i ekstraordinær lønn fra barnehagens morselskap i 2015 fordi 'Jeg trengte pengene til å finansiere egen bolig etter et samlivsbrudd. Dette var en investeringsgevinst på linje med alle andre som har kjøpt eiendom. Men det har altså ikke noe med barnehagedriften å gjøre.', skriver Vaagslid og konkluderer: 'Jeg tror min innsats forsvarer en slik lønn'

Advokat Stenvaag mener at Asker kommune gjerne må gjennomføre tilsyn, men at dette må skje raskt [...]

I oppslaget ble det også opplyst at verken Vaagslid eller advokaten hans ønsket å svare på nye spørsmål fra Budstikka angående kjøpet av eiendommen i Hemsedal. Spørsmål som redaksjonen hadde stilt Vaagslid og advokaten, ble gjengitt i en sideartikkel.

I en annen sideartikkel med tittelen «**Pengebruken under Lupen**», oppsummerte Budstikka avisas omtale av Risenga barnehage. Sideartikkelen hadde punkttitler som «**Sammenvevd økonomi**», «**Millionlønn**», «**Kostnadshopp**», «**Dobbelt husleie**» og «**Kostpenger utelatt**».

**Onsdag 6. september 2017** fikk Olav Vaagslid nok et debattinnlegg på trykk i **Budstikka**, denne gang med tittelen «**Budstikka på feil planet**». Der avviste han at barnehagens penger ble brukt på eiendomskjøpet, og han argumenterte for hvorfor Budstikkas fremstilling av forholdet er urimelig. Videre avviste Vaagslid blant annet påstander om «**Millionlønn**» og at kostpenger var utelatt. Om sistnevnte skrev han:

«**Alle totalsaldi i samtlige regnskaper til det offentlige stemmer på krona. Beløpet var på 142.462 kroner – av dette betalte foreldrene cirka 92.000 kroner, barnehagen differansen.**»

Angående kursstedet i Grønlia som brant ned, skrev Vaagslid:

«**[E]iendommen kostet rundt 2 millioner kroner og egnet seg ypperlig til personalutvikling for våre formål. Gjelden står oppført i samtlige regnskaper, og 1,2 millioner kroner ble tilbakeført som tomteverdi i 2015 – Vital forsikring utbetalte noe under 800.000 kroner dagen før saken skulle behandles i Oslo tingrett – den som kan regne ser at beløpene samsvarer. For øvrig kan vi berolige Budstikka med at politi og brannfolk undersøkte stedet nøye etter brannen, og forsikringsselskapet hadde naturligvis gjort innsigelser gjeldende dersom det hadde vært den minste mistanke om forsikringssvindl.**»

Videre:

«**Ellers registrerer vi at Budstikka ikke makter å sitere oss korrekt, selv når vi sender ett eneste sitat som vi ber om å få gjengitt uforkortet og ordrett. Budstikka skriver mot bedre vitende at 'lånet ble bokført som tap'. Det er feil, en avsetning i et regnskap er ikke et tap, noe vi forklarte Budstikka uten at de ville trykke det.**»

Under Vaagslids innlegg ble det for øvrig opplyst:

«**Jamfør pressens regelverk, vil Budstikka svare på Vaagslids anførsler på debattplass først i morgen. Red.**»



**Torsdag 7. september** svarte redaksjonen på Vaagslids innlegg. Tilsvaret ble trykket på Budstikkas debattsider. I innlegget tok redaksjonen for seg ni påstander i Vaagslids innlegg som ifølge Budstikka var feilaktige.

En liten uke senere, **onsdag 13. september 2017**, publiserte **Budstikka** enda et førstesideoppslag om saken. Her var tittelen «**Økonomiprofessor om barnehage-regnskapene: – Flere lovbrudd**». Av henvisningsteksten fremgikk det at professoren mener at eierne bak barnehagen har brutt lover og tilslørt økonomien.

Selve artikkelen inni avisa hadde tittelen «**– Tilslørte og brøt flere lover**». Her fremkom det at professoren har gjennomgått regnskapshistorikken til barnehageselskapet på oppfordring fra Budstikka. Videre ble det utdypet hvorfor professoren mener at det omtalte lånet til hytteeiendommen var ulovlig, og at lånet ikke kan anses som oppgjort selv om eiendommen nå er overført til långiver.

I en sideartikkel ble det opplyst at Asker kommune har igangsatt tilsyn med økonomien til Risenga barnehage. I tillegg inneholdt oppslaget et tilsvarende svar fra barnehageeierens advokat, Steinar Stenvaag. Han skrev at Budstikkas omtale inneholder flere feilslutninger og antakelser, og at barnehageselskapet ikke har tapt eller kommer til å tape penger pga. lånet.

#### **KLAGEN:**

**Klager** er Risenga AS ved Steinar Stenvaag. I klagen argumenteres det for at Budstikkas omtale av Risenga AS har brutt flere punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP).

#### Anførsler knyttet til oppslag tirsdag 1. august om «millionlån»:

**4.14)** Klager legger ved en e-post (se bilag 1, første delklage, sekr. anm.) som barnehageeieren mottok fra redaksjonen 31. juli, der klager ble gitt anledning til sitatsjekk før oppslaget 1. august. Klager mener det fremgår at angrepet part ikke ble gjort kjent med det kommende oppslagets sentrale tema og problemstillinger, og at kravet til VVPs 4.14 om adgang til samtidig imøtegåelse derfor ikke ble oppfylt.

Klager anfører i tillegg at sitatene fra angrepet part som *ble* tatt med i oppslaget 1. august, ble presentert sammen med «ytterlige spekulasjoner» fra Budstikka i en sideartikkel, og at selve imøtegåelsen først ble publisert som debattinnlegg påfølgende dag («Ensidig og unyansert om Risenga barnehage», 2. august).

**3.2/4.13)** Klager er kritisk til at Budstikka, i det første oppslaget 1. august, hevdet at barnehagens eierselskap hadde «ettergitt millionbeløp» til et nærstående selskap, og at redaksjonen satte dette opp mot barnehagens dårlige økonomi. Klager beskriver saken slik: «Morselskapet Seraphin AS som tidligere het Småkryp Pedagogiske Tjenester AS, ga et lån i 2007 til selskapet Inres NUF som ble opprettet som et bemanningsselskap for å rekruttere og kvalifisere personale til egne og andre barnehager [...] man ønsket at dette nuf-selskapet skulle anskaffe et kurscenter. [...] Inres kjøpte da en eiendom i Hemsedal som kort tid etterpå brant ned til grunnen. Vital forsikring utbetalte etter lange forhandlinger, og dagen før rettsaken skulle gå for Oslo tingrett, kr. 800 000 som da gikk inn i morselskapet, siden verdien av eiendommen var redusert etter brannen. Tomten har blitt stående på Inres Nuf i årene etterpå, men ble i 2016 tilbakeført til morselskapet [...] Seraphin AS.»

I klagen gjengis også en e-post som klager sendte til Budstikka etter publisering 1. august:

«Din påstand 'etterga milliongjeld' har jeg tidligere korrigert. Hvis du ser på note 3 i 2016, vil du se at eiendommen i Grønlia er ført inn med kr 1,2 millioner [...] fra Inres Ltd til Seraphin AS. Dette MÅ du bare korrigere.»

Klager skriver at det korrekte er at revisor foretok «en avsetning i Seraphins regnskap for 2015 for et mulig tap på kr 2 mill – inntil han i 2016 [kunne] konstatere at tomten er endelig tilbakeført til Seraphin AS. Ifølge klagende part er det snakk om en bedriftsøkonomisk avsetning som ikke er blitt ettergitt skattemessig eller reelt, og som ikke hadde innvirkning på driftsresultat for barnehage eller morselskap. Klager skriver at man forgieves forsøkte å formidle denne informasjonen til redaksjonen, men at den ble møtt med arroganse. Klager opplyser også å ha informert Budstikka om at revisor og regnskapsfører var bortreist på ferie. Det at redaksjonen krevde rettelser i offisielt regnskap (se gjengitt e-post i første delklage, sekr. anm) for å gå med på å korrigere fremstillingen, var derfor et urimelig krav, mener klager. Klager viser til at Budstikka, tross klagers krav om korrigerende, fortsatte å skrive at barnehageeierne «har bevilget og tapsført lån til seg selv» i den videre dekningen.

Endelig stiller klager spørsmål ved om Budstikka hadde dekning for å skrive at «foreldre», i flertall, hadde klaget på barnehagen.

Anførsler knyttet til oppslag onsdag 2. august om «dobbel husleie»:

**4.15)** Angående Budstikkas publisering 2. august skriver klager:

«Vår imøtegåelse ble sendt inn samme dag, men ble ikke engang tatt inn på debattsidene dagen etter. SV-representanten Nicholas Wilkinson fikk imidlertid boltre seg med et angrep på barnehagen i samme avis [3. aug, sekr. anm.] [...] Først fredag [4. aug, sekr. anm] kommer vi til orde i saken for å tilbakevise 'dobbel husleie'. Men kun på debattsiden. Derimot rulles hele avisens fremstilling i konsentrat ut på **leder plass** [4. aug, klagers utheving, sekr. anm.].»

**3.2)** Klager skriver at Risenga barnehage i 2015 økte lønnsutgiftene med 1,2 millioner og driftsutgiftene med 300 000 kr. Det er bare det siste beløpet som kan knyttes til endret husleiebetaling, fremholder klager. Klager mener derfor at avisens omtale av barnehagens økonomiske problemer overspilte betydningen av økte leieutgifter og underspilte betydningen av økte lønnsutgifter til personalet.

Klager skriver at Budstikka har hatt tilgang til alle regnskaper, og at klager underveis stilte seg til rådighet for avisen for å besvare spørsmål på kort varsel.

Anførsler knyttet til lederkommentar fredag 4. august:

**4.14/4.15)** Klager skriver: «Vi er klar over at en leder er et noe spesielt skriftstykke. Men når lederen er et ledd i en løpende serie angrep med karakter av kampanje, burde avisen ha informert oss i det minste én eneste gang i løpet av en hel ukes uthenging gitt oss anledning til å få vårt tilsvarende på trykk dagen etter eller i tilknytning til artikkelserien.»

Klager opplyser at han ettermiddagen 4. august sendte Budstikka et tilsvarende til lederkommentaren som sto på trykk i avisen samme dag. Han ville at tilsvaret skulle publiseres neste dag, men tilsvarende ble først publisert tirsdag 8. august.

**3.2)** Klager fremholder at Budstikka i publiseringen 4. august bevisst fremstiller millionlønn fra morselskapet som lønn fra barnehagen, til tross for at klager allerede 2. august presiserte

(og fikk på trykk) at denne lønnen kom fra morselskapet. Sammenblandingen, kombinert med at Budstikka «vrir» på klagers kommentar om hva han selv synes at han fortjener i lønn, representerer ifølge klager åpenbare brudd på VVPs punkt 3.2 om kontroll av opplysninger.

Anførsler til kommentarartikkel og oppslag om matpenger som «forduftet» lørdag 5. august:

**4.14/4.15)** Klager skriver følgende om kommentarartikkelen med tittelen «Derfor må kommunen lete frem lupen» som ble publisert lørdag 5. august:

«Kommentaren er en åpenlys påstand om regnskapsjuks og svarte penger – men naturligvis i spørsmåls form. Kommentaren skriker etter kontradiksjon, og denne ble sendt fredag ettermiddag sammen med svar på andre spørsmål fra redaksjonssjefen og nærmest beordret inntatt i lørdagsavisen – uten resultat.»

Ettersom nevnte imøtegåelse først kom på trykk tirsdag 8. august, også denne gang på debattsidene, mener klager seg fratatt en reell mulighet til å få frem sin versjon av saken for leserne, da saken omhandler «kompliserte regnskapstemaer de fleste lesere neppe vil forstå».

Hva angår klagers mulighet til samtidig imøtegåelse av anklagene om matpenger som «forduftet», i oppslaget 5. august, skriver klager:

«Denne problemstillingen ble tatt opp med oss på mail fra avisens side torsdag ettermiddag [3. aug, sekr. anm.]. Vi kontaktet både regnskapsfører og revisor fredag morgen, som begge fortsatt var på ferie og ikke kunne bistå oss med noen detaljer [...] Redaksjonssjefen forlangte umiddelbart oversendt samtlige grunnlagstall selv om vi har påpekt gjentatte ganger at revisor og regnskapsfører var på ferie. Han viste ingen forståelse for at innbetalingene kan variere fra barn til barn og fra måned til måned. Han insisterte på å få et tall som kunne ganges med 11 måneder og 42 barn. Fredag ettermiddag kl 16:50. At Budstikka likevel velger å konkludere med at matpengene er forsvunnet og at barnehagen driver regnskapsjuks [...] er utvilsomt et brudd på VVP 4.14 [...]»

**3.2/4.4)** Klager er kritisk til at Budstikka publiserte oppslaget om matpenger som var «forduftet» 5. august, til tross for at klager dagen i forveien hadde «avvist dette bestemt».

Klager skriver: «[En] veldig alvorlig beskyldning som impliserer kriminell virksomhet. Vi har vist til at regnskapet er revidert av uavhengig revisor, og at foreldrene bare får én faktura per måned – og at noe slikt er regnskapsteknisk umulig og en ondsinnet påstand. Like fullt blir dette presentert som faktum i avisen – samtidig som våre tilsvær ikke ble tatt inn før helgen [...]»

Klager mener at Budstikka også brøt VVPs punkt 4.4 om dekning for titler med «Matpenger forduftet» og «Barnehage-innbetaling ikke oppgitt i regnskapet».

Ifølge klager ble Budstikka opplyst om at den samlede foreldreinnbetalingen til barnehagen, både for opphold og kost, var regnskapsført, selv om en rubrikk i et skjema til det offentlige sto tom. Den samlede summen av foreldreinnbetalinger som ble oppgitt i rapportskjemaene til kommune, Utdanningsdirektorat, Skatteetat og Regnskapsregisteret, samsvarte, skriver klager. Videre oppgir klager at Budstikka ble gjort kjent med at det måtte foreligge en naturlig forklaring på at fakturaen redaksjonen satt med, ikke inneholdt noe tillegg for kost (se artikkel 5. august, sekr. anm.), f.eks. subsidiering av lavinntektsforsørger, søskenrabatt, at barnet var borte deler av den aktuelle måneden eller en ren arbeidsulykke. Nærmere undersøkelser i ettertid viser også at det bare var noen få av de totalt 462 fakturaene som

ikke hadde kosttillegg. (Se klagen for nærmere utdyping, sekr. anm). Oppsummert mener klager at en manglende utfylt rubrikk i et skjema til Utdanningsdirektoratet ikke ga Budstikka dekning for å skrive at kostpenger ikke ble «opplyst om i regnskap for 2015».

Anførsel til oppslag torsdag 24. august om Asker kommunes tilsyn:

3.2) Klager mener også at Budstikka, i publiseringen 24. august, «gjentok de sentrale påstander uten forbehold».

Anførsler til oppslag onsdag 30. august om kjøpet av «hytte i Hemsedal»:

4.4) Klager mener at tittelen på forsiden, «Her havnet barnehagens penger», innebærer et brudd på VVPs 4.4. Klager skriver: «I underteksten kommer det frem at pengene stammet fra 'selskapet bak' barnehagen, som er det korrekte [...] Men overskriften er formulert i sensasjonsøyemed, og fjernt fra realitetene. Dette blikkfanget blir forklart i underteksten, men det kan på ingen måte rette opp hovedinntrykket.»

Klager fremholder at det aldri er blitt overført penger fra barnehagen til morselskapet, og at barnehagedriften aldri har generert et overskudd som kunne ha gjort det mulig å bygge opp en kapital på 2 millioner til å finansiere andre prosjekter. Klager legger ved en økonomisk oversikt over barnehagens inntekter og utgifter siden etableringen for å underbygge dette.

4.15) Klager fikk adgang til samtidig imøtegåelse før oppslaget 30. august. På publiseringdagen varslet også klager at han ville oversende tilsvaret i løpet av dagen. Klager viser til at dette tilsvaret ikke kom på trykk før onsdag 6. september. I klagen legges det ved e-postkorrespondanse mellom partene som viser at redaksjonen ikke ville publisere klagers første versjon av tilsvaret. Det ble blant annet begrunnet (i e-post 31. august) med at teksten inneholdt faktafeil om hvorvidt den omtalte gjelden sto oppført i regnskaper for 2009, samt en «nedlatende» formulering om dyslektikere.

Klager skriver: «[Redaktøren] sensurerer altså vår påstand om at [gjelden] har stått i regnskapet 'samtlige år' med henvisning til hva **hun** klarer å lese ut av regnskapet. Beløpet sto i tidligere år oppført i morselskapet under 'andre fordringer/annen egenkapital'. [...] Vår forståelse av 4.15 er slik at retten til tilsvaret er krenket i dette tilfellet [...] Dersom redaktøren finner faktiske feil, står redaktøren fritt til å påpeke dette i et eget leserinnlegg [...] Returneringen av vårt tilsvaret – under dekke av at det inneholder faktafeil og er uanstendig – er åpenbart ren obstruktiv taktikk med sikte på å utmatte den angrepne [...]»

Vedlagte e-post-korrespondanse viser også at redaksjonen ba om å få en bekreftelse fra Vaagslid på at han ønsket advokat Stenvaags tilsvaret på trykk i sitt navn. Tirsdag 4. september skrev dessuten Budstikka i e-post til klager at han måtte redigere bort «usaklige personangrep mot sakens journalist» for å få innlegget publisert.

Klager mener derfor at avisen holdt tilbake tilsvaret «under påskudd av faktafeil», mens den egentlige årsaken var «hårsårhet over at vi har skrevet noe om redaksjonens lønnsnivå.»

3.2) Klager mener at følgende formulering i publiseringen 30. august fordreide fakta: «Det usikrede lånet tilsvare halvparten av hva Asker kommune overførte av tilskudd til drift av Risenga i 2006.»

Klager skriver at driften i 2006 gikk med underskudd og at det følgelig neppe var rom for å overføre to millioner til andre. Videre mener klager at følgende påstander i oppslaget er feil:

- At lånet ble bokført som tapt i 2015.
- At Vaagslids utenlandske selskap ikke hadde ført lånet inn i regnskapene.

Klager er i tillegg kritisk til følgende formulering i brødteksten: «Halvannen måned etter at [kommunens avdelingsingeniør] etterlyste opplysninger og målsatte tegninger, brant hytta. Om det ble en forsikringsutbetaling etter brannen, gikk ikke det til nedbetaling av millionlånet i Vaagslids barnehageselskap.»

Klager skriver at Budstikka for lengst var blitt gjort kjent med at Vital forsikring hadde innrømmet ansvar og at ildspåsettelse aldri var noe tema i den aktuelle forsikringsaken. Klager mener at redaksjonen kunne ha avklart dette med Vital fremfor «å uttrykke mistenkeligjørende tvil».

**3.2)** Klager mener for øvrig at Budstikka, også i denne publiseringen, «har laget et arrangement der eierens lønn på kr. 226 000 er fremstilt som om den fattigslige barnehagen har gitt ham 'millionlønn'».

Svar til anførsler knyttet til upublisert innlegg (etter Budstikkas innlegg 7.september):

**4.15)** Klagers tilsvaret til oppslaget 30. august kom på trykk 6. september, og torsdag 7. september svarte Budstikka på klagers tilsvarende innlegg med et eget debattinnlegg. Det ledet igjen til at klager sendte inn et nytt innlegg samme dag. Senere på ettermiddagen 7. september mottok klager beskjed fra redaksjonen om at dette siste tilsvaret ikke ville bli publisert. Redaksjonen begrunnet avgjørelsen med at barnehageeieren ikke ville stille til ordinært intervju, og ikke svarte på oversendte spørsmål. Derfor ville redaktøren stoppe «repeterende fremlegginger på siden av sakens kjerne» fordi hun anså at debatten gikk i ring pga. manglende fakta-avklaringer.

Klager anfører at tilsvarene ble repeterte fordi Budstikka repeterte de samme beskyldningene i mange publiseringer, og at det må være klagers fulle rett «å få frem et tilsvarende på påstander – uansett om de er nye eller avisen gjentar dem». Dessuten mener klager at Budstikkas innlegg inneholdt faktafeil, og at publiseringen gir gamle påstander en ny vri som klager ikke får svare på. Som eksempel nevnes at avisen «prøver – fra en ny synsvinkel – å få det til å se ut som om det er offentlig tilskudd til Risenga barnehage som har blitt brukt til å kjøpe en hytteeiendom/kurssenter» (refuserte tilsvarende følger sakspapirene som bilag 4 i delklage 3, sekr. anm.).

Anførsler knyttet til oppslag onsdag 13. september med økonomiprofessor:

**3.3)** 9. september mottok klager en e-post (se delklage 3, sekr. anm.) fra Budstikka, der det ble orientert om at avisen ville publisere en sak om at pengene som ble lånt ut fra Vaagslids morselskap til Vaagslids utenlandske selskap, stammet fra offentlig investeringsstøtte. I e-posten sto det også at lånet, og føringen av dette, var i strid med henholdsvis aksjeloven og regnskapsloven, og at dette ville fremgå av den varslede publiseringen. Budstikka gir i e-posten klager frist til 11. september med å komme med en samtidig imøtegåelse. Nederst i e-posten opplyste også Budstikka at redaksjonen hadde konsultert ekspertise fra NHH.

Klager ba, før publisering, om å få opplyst hvilken ekspert Budstikka hadde konsultert, men fikk ikke vite dette. Klager mener det er kritikkverdig fordi klager hadde «all mulig grunn til å anta at dette var spørsmål fra [redaksjonens] egen hånd» som var ment for et innlegg på Budstikkas debattsider.

Klager skriver videre: «Professor Johnsen bygger på de fakta som redaksjonssjefen har forelagt ham. Vi ville gitt ham flere fakta. For det andre ville vi engasjert vår egen mot-ekspertise [...] Redaksjonssjefens policy har her vært bevisst å gi motparten – denne siden – for lite informasjon med tanke på å føre motparten bak lyset.»

I klagers øyne er det påfallende at redaksjonen ikke lar professoren uttale seg om begrepet «ettergivelse» av lån, som Budstikka flere ganger har brukt. Klager gjentar at lånet ble vurdert som usikkert og at det ble «foretatt en delkredere-avsetning i morselskapet». Klager mistenker at redaksjonen neppe ville ha likt svaret de hadde fått fra professoren om dette.

Klager mener at premissene for intervjusituasjonen ikke ble gjort klare, jf. VVPs 3.3

#### TILSVARSRUNDEN:

**Budstikka** avviser klagen på alle punkter og fremholder innledningsvis at redaksjonen har stått overfor følgende situasjon:

«Opplysninger i regnskaper avlagt i medhold av lov, forskrifter og pålegg omtales av klager som 'feil', 'mangelfulle' og 'feiltolket'. Mens klager selv lanserer alternative opplysninger som ikke ledsages av dokumentasjon. Hensikten synes å være at avisen ikke skal gjengi offentlig tilgjengelige opplysninger fra kvalifiserte kilder - men heller ikke skal ha dokumentasjon til å underbygge alternative opplysninger - og dermed er avskåret fra å skrive om saken. Noen journalister ville kanskje ha gitt opp.»

#### Svar til klagers anførsler knyttet til oppslag tirsdag 1. august om «millionlån»:

**4.14)** Budstikka avviser påstanden om brudd på VVPs 4.14, og understreker at klager fikk tilbud om samtidig imøtegåelse av beskyldninger i oppslaget 1. august.

Redaksjonen skriver: «Saken publisert 1. august omfatter en samtidig imøtegåelse med tittelen ' - Ingen penger borte i regnskapet'. Før 1. august hadde [journalisten] i flere dager både muntlig og skriftlig dialog med klager. Den samtidige imøtegåelsen som fulgte nyhetsoppslaget er gitt i en epost fra klager, datert 30. juli, og refererer til flere dagers dialog. [...] I klagers svar tilkjennegis meget detaljerte kunnskaper om beløp i regnskapet. Ikke på noe tidspunkt er det gitt uttrykk for tvil eller behov for mer tid til for eksempel dialog med regnskapsfører eller revisor.»

**3.2/4.13)** Budstikka avviser klagers påstand om at det ikke var dekning for å skrive at barnehagens eierselskap «etterga milliongjeld».

Redaksjonen skriver: «Kilden til opplysningen om det ettergitte lånet, er årsregnskapet for 2015, avlagt av klagers selskap, revidert og bekreftet som riktig uttrykk for virksomhetens stilling av klager.»

Videre skriver redaksjonen at følgende fremgår av regnskapet til klagers selskap:

- Debitor hadde ikke stilt sikkerhet for lånet.
- Kreditor anså fordringen som så usikker at det utløste en tapsavsetning.
- Kreditor behandlet lånet som tapt gjennom kostnadsføring med regnskapsmessig virkning i 2015.

Budstikka kan ikke se at det å omtale tapsavsetning av lån som «ettergivelse av lån», er å dra

det for langt. Redaksjonen skriver: «Det spesielle i denne situasjonen er at klager er både debitor og kreditor. Normalt foretar kreditorer avsetninger basert på forventninger og sannsynlighet for mislighold. I dette tilfellet har kreditor visshet: Gjennom manglende regnskapsføring av lånet i manglende sikkerhetsstillelse i debitor-selskapet har klager vist at han ikke anser lånet som en realitet han må forholde seg til. Det tar klager konsekvensen som kreditor, ved å behandle lånebeløpet som tapt ved å kostnadsføre det i barnehageregnskapet. Klagers forventning om at lånet ikke blir innfridd bygger altså på hans egen erkjennelse og opptreden som tilsier at lånet ikke vil bli innfridd. Da lånet ble vurdert som tapt, ble det i realiteten ettergitt.»

Redaksjonen følger ikke klagers argument om at opplysningen om «ettergitt gjeld» i 2015 burde ha blitt korrigert fordi tomten i Hemsedal ble overskjøttet fra klagers NUF-selskap til barnehagekonsernet i 2016.

Redaksjonen skriver: «Det finnes ingen uavhengige og/eller kvalifiserte kilder som etablerer en sammenheng mellom lånet, tapsføringen av det i 2015 og overskjøtingen av fritidseiendommen året etter. En innfrielse av et lån ville dessuten forutsette et oppgjør som omfattet både lånebeløpet og renter/omkostninger på markedsmessige vilkår, jfr Aksjelovens armlengedepriussipp. Klager kan ikke kreve eller forvente en rettelse, basert på overskjøting av en hytteeiendom i Hemsedal, verdt 1,2 millioner kroner, som oppgjør for et usikret lån på to millioner kroner, med 20 års løpetid og 10 års avdragsfrihet.»

Da redaksjonen mener at den ikke har gjort noen feil, avvises klagers anførsler om brudd på VVPs 3.2 om kontroll av opplysninger, og 4.13 om korrigerende av feil.

Svar til klagers anførsler til oppslag onsdag 2. august om «dobbel husleie»:

**4.15)** Redaksjonen anfører at klagers andre tilsvarende, som redaksjonen mottok etter oppslaget om dobbel husleie, ble publisert 4. august, og at det ble henvist til klagers innlegg under lederkommentaren 4. august. Redaksjonen skriver: «Innlegget ble mottatt ettermiddagen 2. august (da var sidene til 3. august sendt trykkeriet) og innlegget kom på ved første mulighet: fredag 4. august.»

Budstikka gjør videre rede for daglige og ukentlige rutiner, som f.eks. at debattsidene trykkes kl. 14:00, og at debattsider til både lørdag og mandag leveres på fredager. Videre skriver redaksjonen at Budstikka har en «skrivefør befolkning» og en «kø-ordning av skribenter som gjerne vil fortest mulig på trykk».

Endelig skriver Budstikka: «Dette forklares ettersom klager har utvist en forventning om at alle innlegg fra ham skal komme på trykk dagen etter, uavhengig av tidspunkt på døgnet eller hvilken ukedag de mottas. Innlegg må leses, vurderes, diskuteres og behandles i redaksjonen og av dem som jobber med debatt hver dag.»

Svar til klagers anførsler til lederkommentar fredag 4. august:

**4.15)** Budstikka skriver følgende om at klager ikke fikk tilsvarende til lederkommentaren på trykk dagen etter eller i tilknytning til publiseringen: «Igjen er innlegget publisert så fort som praktisk mulig. Debattredaktør la innlegget på første debattsider da han kom på jobb mandag morgen (innlegg mottatt fredag) og innlegget sto så i avisen tirsdag 8. august. Alle innlegg i Budstikka blir forøvrig rutinemessig publisert også digitalt, samme dag.»

I tillegg skriver Budstikka:

«Klager fikk både samtidig imøtegåelse da forholdet først ble omtalt 1. august og tilsvaret i avisen 2. august (digitalt tilsvaret lenket inn i nyhetssak allerede om kvelden 1. august). Ytterligere tilsvaret ble trykket 4. august, samme dag som den innklagede leder, og henvist til med sideangivelse.»

**3.2)** Når det gjelder klagers anførsel om at Budstikka urettmessig fremstilte barnehageeierens millionlønn fra morselskapet som lønn fra barnehagen, skriver redaksjonen:

«[S]tyreleder tok ut en ekstraordinær lønn på rundt 4 millioner kroner fra barnehagekonsernet [i 2015]. Klagers uttak av lønn er uomtvistet. Etter regnskapslovens §§ 1-3 utgjør mor- og datterselskap et konsern når eierskap er organisert som i dette tilfellet. Virksomhetene i konsernet har barnehagedrift som formål. For allmennheten er det av interesse hvor mye penger som tas ut av virksomheten. Risenga barnehage ble krevd for markant dyrere tjenester av eierselskapet samme år som uttaket i eierselskapet skjer.»

Svar til klagers anførsler til kommentar og oppslag om matpenger lørdag 5. august:

**4.14/4.15)** Når det gjelder klagers adgang til samtidig imøtegåelse av påstander om matpenger som «forduftet», og klagers anførsler om urimelige svarfrister, skriver Budstikka:

«Klager ble tilskrevet på mail torsdag 3. august - ett døgn før levering av saken (to dager før publisering) - forelagt problemstillingen og bedt om opplysninger som kunne forklare den endrede praksis for opplysninger i BASIL [Innrapportering til Utdanningsdirektoratet, sekr. anm.]. Svar ble etterlyst påfølgende formiddag. Etter noen timers epost-dialog der ulike sider ved problemstillingen ble luftet kom klager med en imøtegåelse, som utgjør en betydelig del av saken på trykk.»

Budstikka bestrider at klager ga uttrykk for at man trengte mer tid for å kunne gi en fyllestgjørende imøtegåelse. Ifølge redaksjonen leverte klager et svar innen fristen. I Budstikkas øyne var det også snakk om en klart avgrenset problemstilling redaksjonen ba om svar på, nemlig hvorfor det aktuelle innrapporteringsskjemaet ikke var utfyllt i henhold til Utdanningsdirektoratets veileder.

**3.2/4.4)** Budstikka står fast på at det var dekning for å skrive at etterspurte opplysninger om matpenger var «forduftet» fra regnskapet barnehagen var pålagt å avlegge for offentlige myndigheter.

Redaksjonen skriver: «Risenga barnehage har opplyst om matinnbetalinger til BASIL årlig til og med regnskapsåret 2014. I 2015 endret barnehagen praksis, og unnlot å spesifisere foreldres innbetaling av matpenger, trass i at skjemaet hadde egen rubrikk som skulle fylles ut, og at det ikke var skjedd endringer i hva Utdanningsdirektoratet påla barnehagen å opplyse [...] Kontrollmyndigheter var følgelig avskåret fra å se hvorvidt mat-innbetalinger var gått inn i barnehagens øvrige drift i 2015, eller å avdekke misforhold mellom inntekt og kostnad til matordningen [...] Stikktittelen og ingress viser videre tydelig at saken dreier seg om hva som ikke er oppgitt i regnskap. Det har nyhetsverdi å omtale tomt felt i regnskapet for matinntektene dette regnskapsåret.»

Svar til klagers anførsler til oppslag onsdag 30. august om kjøpet av «hytte i Hemsedal»:

**4.4)** Budstikka mener at det var dekning for forsides-tittelen «Her havnet barnehagens penger», som henviste til den omtalte hytta i Hemsedal.



Redaksjonen skriver: «- Pengene som klager opplyser ble brukt til kjøp av hytta i Hemsedal, ble lånt ut fra selskapet som hadde eierskap og drift av barnehager, blant dem Risenga barnehage i Asker, som eneste formål.

- Barnehageselskapet ble finansiert gjennom offentlig driftsstøtte og foreldrebetaling. I tillegg hadde selskapet mottatt offentlig investeringsstøtte. Årsregnskapet for barnehageselskapet for 2006 viser at selskapet var i stand til å yte lånet på grunn av offentlige bidrag til barnehagene. Bruken av offentlige tilskudd er regulert i barnehageloven og forskrifter, og utgjør følgelig ikke midler klager fritt kan benytte etter forgodtbefinnende, for eksempel til utdeling til seg selv eller andre av hans selskaper [...] Alle inntekter er relatert til barnehagedrift. Når barnehage-selskapet låner ut penger til et nærstående selskap – som ikke er involvert i driften av barnehagene, er det barnehagenes penger som lånes ut.»

Videre redegjør redaksjonen for regnskapsmessige forhold i klagers selskap perioden 2005-2009 som, ifølge redaksjonen, viser at utbetalt, men ikke inntektsført investeringsstøtte fra det offentlige ble brukt til utlån (se s. 7 i Budstikkas første tilsvare, sekr. anm.).

**4.15)** Budstikka argumenterer for at klager selv bidro sterkt til at tilsvaret til oppslaget 30. august først kom på trykk 6. september fordi han ikke etterkom alle redaksjonens krav til redigering. Budstikka viser blant annet til at navn på reportere ikke ble byttet ut med «Budstikka» e.l.

Videre skriver redaksjonen: «For å få fortløpende i 'saksbehandlingen' av innlegget, redigerte da redaksjonen selv i mellomtiden innlegget i tråd med sine tidligere krav, ettersom klager ennå ikke hadde gjort det selv [...] Så ble dette oversendt klager for godkjenning, med beskjed om at innlegget nå har [...] samme meningsinnhold, men også kan ansees trykkbart. Da klager ikke svarte [...] ble det tolket som aksept og at innlegget fortsatt var ønsket publisert. Innlegget ble så neste dag lagt til køen av innlegg hos debattredaksjonen. Budstikka gav mandag ettermiddag [ 4. sep, sekr. anm.] beskjed om at innlegget kommer på trykk senest to dager senere.»

Budstikka anfører også at klager hadde avstått fra samtidig imøtegåelse, og at redaksjonen således gikk lenger enn hva den var presseetisk forpliktet til for å få tilsvare på trykk, jf. 4.15.

**3.2)** Budstikka avviser klagers påstand om at redaksjonen fordreide fakta i oppslaget 30. august med den publiserte formuleringen: «Det usikrede lånet tilsvarer halvparten av hva Asker kommune overførte av tilskudd til drift av Risenga i 2006.»

Budstikka skriver i sitt tilsvare at formuleringen over var en «fyrstikkjeske» som synliggjorde «hvor stort lånet var, relativt til den offentlige støtten barnehage-selskapet mottok [...]». For øvrig fremholder redaksjonen at de tidligere nevnte regnskapsmessige forhold faktisk åpnet for utlån tross underskudd på driften.

Når det gjelder klagers påstand om at Budstikka begikk en faktafeil da de skrev at klagers utenlandske selskap ikke førte lånet inn i regnskapene, skriver redaksjonen: «Opplysningene om manglende føring av lånet i debtors regnskaper fremgår av årsberetning, noter og revisorerklæring i Seraphin as for 2015.»

Klagers beskyldninger om at Budstikka uttrykte unødig mistenkeligjørende tvil rundt den omtalte hyttebrannen, kommenterer redaksjonen slik: «For øvrig har Budstikka ikke berørt spørsmålet om årsak til brannen på hytta i Hemsedal over hodet. Det er det kun klager selv som har gjort, i tilsvare i avisen. Når det tas forbehold rundt eventuelle

forsikringsutbetalinger i en setning, skyldes dette at noen utbetaling, brukt til for eksempel nedbetaling/reduksjon av gjeld, ikke fremgår noe sted i regnskapene eller andre steder, samt at klager ikke ville svare på spørsmål rundt et eventuelt forsikringsoppgjør.»

Svar til anførsler knyttet til upublisert innlegg (etter Budstikkas innlegg 7. september):

**4.15)** Budstikka skriver følgende om avslaget om å publisere klagers sjette innlegg: «Forskjellen mellom tilsvaer 6 og de allerede publiserte innleggene, er at dette ikke er tilsvaer til noen ny sak eller ny påstand i avisen. Men en kommentar til et innlegg der Budstikka presiserer hva som har stått i avisen tidligere og korrigerer fakta. Imøtegåelse var avslått den gang nyhetssaken om branntomten ble publisert, jamfør VVP 4.15, tredje setning.»

Budstikka viser også til vedlagt e-post til klager fra 8. september, der redaksjonen begrunner hvorfor den ikke vil publisere innlegget.

Svar til anførsler til oppslag onsdag 13. september med økonomiprofessor:

**3.3)** Budstikka skriver: «Budstikka har ikke brutt VVP 3.3 fordi avisen brukte en for kunnskapsrik og erfaren ekspert på regnskap og revisjon som åpen kilde i nyhetssak om hva klagers egne regnskaper viser. [...] Professoren uttaler seg om opplysninger klager selv har avgitt offentlig i årsregnskapene. Budstikka har ingen plikt til å sende navn på kilder i ikke-publiserte saker til klager på forhånd.»

**Klager** ønsket å kommentere Budstikkas tilsvaer.

Anførsler knyttet til oppslag tirsdag 1. august om «millionlån»:

**3.2)** Når det gjelder denne publiseringens beskrivelse av det omstridte lånet, skriver klager:

«Risenga barnehage var tidligere en av flere **avdelinger** av morselskapet [...] Da barnehagene ble skilt ut i 2010-2011, laget revisor en fordeling av aktiva og passiva mellom morselskapet og samtlige barnehager. Risenga barnehage fikk dermed sin del av 'fordringer' og 'gjeld'. I de offentlige regnskapene som hvert år skal innsendes til Regnskapsregisteret, må fordringene settes inn på den offisielle **post 1320** i Næringsoppgaven (når de relaterer seg til nærstående selskaper) og får da automatisk betegnelsen 'lån til selskap i samme konsern'. Dette har da ført til at Budstikka lager seg en privat teori om at Risenga har lånt ut penger til morselskapet, som morselskapet på en snuskete måte lånt videre til et norsk Ltd-selskap [...] De har trolig ikke lest revisors tilhørende note 7 som klart sier at så vel fordringer som gjeld er et resultat av splittingen av selskapene. Risenga barnehage AS kom dermed ut med fordringer på kr 2.419 mill., og - på motsatt side - en gjeld på kr 2.264 mill. (og i tillegg et udekket underskudd på kr 767 000). Som enhver kan se er det altså omtrent balanse mellom hva man har og hva man skylder.»

Videre skriver klager dette om et avsnitt i sideartikkelen 1. august: «Budstikka har også beskyldt barnehagen for det absurde at enkelttallene under 'andre drifts-utgifter' ikke stemte med sum driftsutgifter. [...] Vi hørte aldri noe mer om dette snodige regnestykket [...]. Men avsnittet [...] ble aldri korrigert [...]»

Anførsler knyttet til oppslag onsdag 2. august om «dobbel husleie»:

**4.15)** Klager mener at Budstikka, i sitt tilsvaer, innrømmer at redaksjonen brøt VVPs 4.15 ved å sette tilsvaer i kø sammen med vanlige innlegg.

**3.2)** Klager gjentar anklagen om at Budstikkas omtale av barnehagens økonomi 2. august overspilte betydningen av økte leieutgifter, og unnlot å nevne betydningen av økte lønnsutgifter til personalet.

Klager skriver: «Budstikka har ikke vært i nærheten av å påvise noen årsakssammenheng mellom en manglende grind mellom to rom/smeltet strøsand, og husleieøkningen. Budstikka har heller ikke tatt seg bryet å ringe styrer i barnehagen eller kontakte andre foreldre, for å sjekke denne påstanden fra én forelder. Avisen har – totalt kildeukritisk – unnlatt å dobbeltsjekke påstanden om svikt i barnehagens sikkerhetsrutiner.»

Anførsler knyttet til oppslag 3. august med SV-politiker og ordfører i Asker kommune:

**4.14/4.15)** Klagende part er kritisk til at den ikke kom til orde i publiseringen, og til at tilsvaret som ble sendt dagen i forveien, ikke ble publisert i tilknytning til hovedoppslaget. Underartikkelen med SV-politikeren burde på bakgrunn av dette ha vært utsatt, mener klager. Klager oppgir dessuten at han, kl. 16.15 den 2. august, ble lovet av redaksjonen at tilsvaret «skulle knyttes opp mot morgendagens artikkel», hvilket den altså ikke ble.

Anførsler knyttet til lederkommentar fredag 4. august:

**4.15)** Klager ber PFU vurdere om lederkommentaren er å anse som en presseetisk uakseptabel polemisk hale, ettersom det under klagers publiserte tilsvaret var en henvisningstekst til lederkommentaren samme dag, og klager anser denne lederen som «sterkt polemisk mot Olav Vaagslid».

**3.2)** Klager mener at også lederkommentaren omtaler bekymrede foreldre i flertall uten å ha dekning for dette, og at teksten bevisst legger opp til en feilkobling mellom barnehageeierens lønn fra Risenga og lønn fra morselskapet. Ifølge klager ble barnehagedriften overhodet ikke berørt av at barnehageeieren tok ut millionlønn fra «eiendomsselskapet».

Klager skriver følgende om Budstikkas påstand i tilsvaret om at «virksomhetene i konsernet har barnehagedrift som formål»:

«Det alt overveiende problem i forhold til Budstikka har vært at avisen ikke klarer å skjelne mellom eierselskapet og Risenga barnehage [...] Eierselskapet er et eiendomsselskap i henhold til Vedtektens § 2, og rett nok prioriterer det å drive innenfor pedagogisk sektor ettersom begge eierne er pedagoger – men det er altså et eiendomsselskap. Den kapitalen selskapet har bygget opp fra starten, skriver seg fra drift av diverse barnehager i Oslo fra siste halvdel av 90-tallet og fremover. Budstikka kaller dette et barnehageselskap – men vedtektene sier noe annet.»

Anførsler til kommentarartikkel og oppslag om matpenger som «forduftet» lørdag 5. august:

**4.14)** Klager skriver at den først ble oppmerksom på Budstikkas henvendelse angående kostpengene på fredag formiddag, selv om redaksjonen sendte e-posten på torsdagen. Ifølge klager burde redaksjonen ha ringt for å forsikre seg om at e-posten var mottatt. Videre mener klager at det gikk frem av e-postkorrespondansen fredag 4. august at klager trengte mer tid for å kunne svare ordentlig på spørsmålene.

**4.15)** Klager skriver dette om dialogen med redaksjonen ettermiddagen 4. august, og sin misnøye med at tilsvaret ikke kom på trykk lørdag 5. august:

«[Redaksjonssjefen] velger bevisst fortsatt å ikke informere oss om brekking av debattsiden kl 14, han venter ytterligere 13 dager før han hintet om dette. Vårt tilsvare sendt fredag kl 14.59 kommer på trykk tirsdag 8. august, 4 dager senere. Budstikkas nye kritiske artikkel som han jobbet med fredag og publiseres lørdag, utstyres - istedenfor vårt tilsvare - med en lang kommentar fra [redaksjonssjefen] selv [...]»

Klager skriver også: «Budstikkas trenering av vårt tilsvare fra fredag 4. august gjør også at vi gir opp å svare på absurde anklager fra Nygaard på kommentarplass lørdag 5. august, en kommentar som publiseres samtidig med den injurierende saken om 'Matpenger forduftet' der barnehagen åpenbart anklages for svindel og regnskapsjuks [...] Konklusjonen er at Budstikkas obstruksjon av våre tilsvare får den effekten de ønsker - vi kommer helt 'bakpå' - til tross for at vi prøver å følge opp hver eneste dag.»

**3.2/4.4)** Klager mener at Budstikka, i tilsvaret, forsøker å fremstille rapporteringskjemaet til Utdanningsdirektoratet som offentlig regnskap. Klager skriver:

«Å beskyldte barnehagen for at 'matpenger er forduftet fra offentlig regnskap', når faktum er et tomt felt i BASIL-dokumentet, der tallene totalt altså er i fullt fullt samsvar med regnskapet i Brønnøysund, mener vi er et grovt brudd på VVP 3.2. [...] Vår imøtegåelse får heller ikke stå på egne ben, men blir umiddelbart problematisert av Budstikka - ved at avisen henviser til noen få (én?) fakturaer blant foreldrenes 462 giroinnbetalinger i løpet av året. [...] Det viste seg at dette var faktura til nye foreldre som ved opptak må bekrefte at de tar imot plassen i juni (lenge før første måltid i barnehagen) ved å betale ren netto oppholdspris for august måned. Vi regner med at redaksjonssjefen har fått denne fakturaen fra den aktuelle forelder - og bevisst eller ubevisst unnlatt å be henne om å fremskaffe noen av de andre 10 fakturaene som hun var i besittelse av.»

Anførsel til oppslag torsdag 17. august om Asker kommune som vil åpne tilsynsak:

**4.15)** Klager er kritisk til at deres tilsvareinnlegg, «Gjerne tilsyn, men fort», først kom på trykk 19. august. Klager viser til at den alt 17. august sendte tilsvaret, og at det var først da, 17. august, den ble gjort kjent med at debattsidene produseres tidlig på dagen.

Anførsler til oppslag onsdag 30. august om kjøpet av «hytte i Hemsedal»:

**4.4/3.2)** Klager argumenterer igjen for at det ikke var dekning for titlene om at barnehagens penger hadde gått til hyttekjøp.

**4.15)** Klager presiserer at tilsvaret til denne publiseringen ble sendt inn allerede ettermiddagen 30. august, ikke 31. august slik redaksjonen skrev i sitt tilsvare. Videre argumenterer klager igjen for at Budstikka trenerte publiseringen av tilsvaret ved å stille urimelige krav til redigering og formelle bekreftelser, slik at tilsvaret først kom på trykk 6. september.

Klager skriver også: «Vi har forøvrig ikke avstått fra samtidig imøtegåelse [...], da Budstikka åpenbart trykker et sitat fra oss i avisen 30. august. At vi ikke vil svare på en lang rekke detaljerte spørsmål når disse skal gjennomgå av det kommunale tilsynet, som raskt skulle konkludere, må være svar (imøtegåelse) godt nok.»

Anførsler til redaksjonens svar (7. september) på klagers innlegg på debattsidene:

**4.15)** Klager skriver: «Budstikka klager på antall tilsvaer fra denne side, og nektet oss et fargerikt og pedagogisk svar på Budstikkas klipp-og-lim-gjentagelser av påstander om lovbrudd etc. Vårt utgangspunkt er at hver ny artikkel/kommentar med alvorlige anklager gir oss rett til et tilsvaer. Det gjelder uansett om anklagen fra avisen er ny eller gjentas for femte gang. Hvis det motsatte skulle være tilfelle, ville enhver avis kunne drepe sine motstandere med et uendelig antall gjentagelser av de samme påstandene i stadig nye artikler. Budstikka mener fem tilsvaer er nok for å svare på tre coversaker, en rekke hovedsaker, under-saker, kommentarer og ledere - totalt 14 fulle siders negativ omtale.»

**Budstikka** hadde ytterligere kommentarer til klagers siste anførsler.

Innledningsvis avviser Budstikka at publiseringen 17. august utløste klagers rett til imøtegåelse. Dernest bestrider Budstikka klagers fremstilling av praksisen for utdeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager (se s. 6 i klagers andre tilsvaer, sekr. anm.)

Hva angår klagers påstand om at morselskapet er et eiendomsselskap, ikke et barnehageselskap, skriver Budstikka: «Det vedtektsfestede formålet med 'morselskapet' fremgår av Enhetsregisteret i Brønnøysund, slik Budstikka har redegjort for i første tilsvaer: *'Drive på et faglig høyt pedagogisk nivå og bidra til dekning av samfunnets behov for barnehageplasser med kvalitet og til barnas beste. Driften skal ikke ha kommersielt preg eller overskudd som målsetning.'* Det klager nå gjør gjeldende omkring formål fremgår ikke av enhetsregisteret, der selskap er lovpålagt å gi utfyllende opplysninger.»

Budstikka skriver at det ble færre, ikke flere, ansatte i barnehagen 2015, og skriver at det er «høyst uklart» hva som forklarer den «påståtte sterke veksten i kostnader til personal».

Når det gjelder publiseringen 5. august om kostpenger, skriver Budstikka at både fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet presiserer pålegget om å føre opp kostpenger separat i resultatregnskapet til BASIL: «Budstikka har ikke dokumentasjon på nøyaktig hvor barnas matpenger dette året 'havnet' [...] Avisen har derfor ikke spekulert i dette på trykk. **Men når matpenger 'forsvinner'** - kanskje til andre poster, regnskap eller selskap - er selvsagt muligheten til stede for at barnehagens driftsmidler som skulle gått til eksempelvis strøsand om vinteren, ny sikkerhetsgrind eller annen ordinær drift, i stedet brukes til matinnkjøp. **Det er derfor myndighetene er så nøye på dette punktet:** Ekstra foreldreinnbetaling til mat skal KUN brukes til mat til DISSE barna - ingen andre steder. Det er derfor det er korrekt nyhetsvurdering av Budstikka å omtale at pengene plutselig er 'borte' det året eierselskapet var i akutt behov for mer penger. Pengene er udiskutabelt 'forduftet' i regnskap dette året. Budstikka har like udiskutabelt som sin oppgave å spørre barnehagens eier rett ut om hvorfor. Klager velger å svare: 'Det var regnskapsførers valg'.»

Videre skriver Budstikka at redaksjonen, før publisering 5. august, beregnet Risenga barnehages samlede foreldrebetaling i 2015 på bakgrunn av makspris i barnehager 2015, opplysninger om antall barn, kommunale refusjoner, og matpenger «som ifølge klager og vedtektene utgjorde 200 kroner per barn per mnd i 11 måneder».

Videre skriver Budstikka: «I sum gir dette foreldrebetaling (inkl. refusjoner) på drøyt 40.000 kroner mer enn hva barnehagen har rapportert i BASIL (og som sammen med andre inntekter er identisk med bokførte driftsinntekter i de reviderte regnskapene). Budstikka har på trykk ikke gått nærmere inn på differansen mellom oppgitt innbetalt fra foreldrene og inntektsførte foreldrepenger på trykk. Men at det synes å være en slik differanse gjør at

føringen i BASIL kan handle om mer enn en uautorisert og ubegrunnet endring av praksis for inntektsføring, i strid med veilederen for utfyllingen. Det gav grunn til å stille spørsmål om barnehageselskapets mangelfulle rapportering.»

Til slutt forsvarer Budstikka påstanden om at barnehagens penger ble brukt på hyttekjøp: «Da lån ble gitt, eksisterte ikke noe barnehagekonsern med mor- og datterselskap. Men ett selskap der eiendommer og drift av barnehager var samlet - og som avla samlet regnskap. Investeringsinnskudd fra myndighetene var altså penger ytt til barnehage.»